

*Dilimning rangini gul bilsa bo'ldi,
Mening kimligimni el bilsa bo'ldi.*

*Olis yulduzlarga sirrim aytmiram,
Nolishimni tonggi yel bilsa bo'ldi.*

*Ucharga har qushdan par topinmadim,
Parvozlar hadisini dil bilsa bo'ldi.*

*Jaholat mehrobi toshin o'pmadim,
O'shal bag'ri toshim til bilsa bo'ldi.*

*Damlar shikvasiga uchma, omon bo'l,
Fazl-u kamolingni el bilsa bo'ldi.*

Omon MATJON

**O'zbekiston xalq shoiri, Hamza nomidagi
O'zbekiston Davlat mukofoti sovrindori
Omon Matjon tavalludining 80 yilligi
munosabati bilan o'tkazilayotgan**

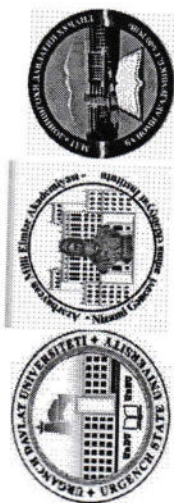
O'ZBEK FILOLOGIYASINING DOLZARB MUAMMOLARI

**mavzusidagi Respublika III an'anaviy
ilmiy-amaliy anjumani**

MATERIALLARI

(17-mart, 2023-yil, Urganch)

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

FILOLOGIYA FAKULTETI

**O'zbekiston xalq shoiri, Hamza nomidagi O'zbekiston davlat mukofoti
sovrindori Omon Matjon tavalludining 80 yilligi munosabati bilan
o'tkazilayotgan**

O'ZBEK FILOLOGIYASINING DOLZARB MUAMMOLARI
mavzusidagi Respublika III an'anaviy ilmiy-amaliy anjumani
MATERIALLARI
(17-mart, 2023-yil, Urganch)

**"XORAZM YOSHLARI"
NASHRIYOT-MATBAA UYI
URGANCH – 2023**

80ya43 O' 16 Urganch davlat universiteti filologiya fakulteti. "O'zbek filologiyasining dolzarb muammolari", mavzusidagi Respublika III an'anaviy ilmiy-amaliy anjumani materiallari [Matn]. - Urganch: "Xorazm yoshlari", 2023. - 276 b.

KBK 80ya43

UOK 80(082)

ISBN: 978-9943-9062-1-1

Mazkur to'plamda "O'zbek filologiyasining dolzarb muammolari" mavzusidagi Respublika III an'anaviy ilmiy-amaliy anjumani materiallari jamlangan. To'plamda xorij va respublikamizning atqoli filolog olimlari, yosh tadqiqotchilar va talabalarining maqolalari o'rin olgan.

To'plam filolog olimlar, doktorantlar, magistrantlar, talabalar va barcha qiziquvchi kitobxonlarga mo'ljallangan.

Hamkorlarimiz:

Ozərbayjon Fanlar akademiyası Nizomiy Ganjaviy nomidagi Adabiyot instituti

Tojikiston Respublikasi Xo'jand davlat universiteti

Urganch davlat universiteti Kengashi yig'ilishining 2023-yil "23"-fevraldagi 7-sonli bayonnomasi qaroriga muvofiq nashr etishga tavsiya etilgan.

To'plamdan o'rin olgan maqolalarning ilmiy va uslubiy jihatlarga mualliflarning o'zlari mas'uldirlar.

© Urganch davlat universiteti filologiya fakulteti. O'zbekiston xalq shoiri, Hamza nomidagi O'zbekiston Davlat mukofoti sovrindori Omon Matjon tavalludining 80 yilligi munosabati bilan o'tkazilayotgan "O'zbek filologiyasining dolzarb muammolari" mavzusidagi respublika III an'anaviy ilmiy-amaliy anjumani materiallari (17-mart, 2023-yil, Urganch).

© "Xorazm yoshlari" nashriyot-matbaa uyi. Urganch – 2023.

~ 2 ~

Mas'ul muharrir:

Salomat MATKARIMOVA,

O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi mudiri, filologiya fanlari nomzodi, dotsent

Taqrizchilar:

Sarvar ATAJANOV, UrDU, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi o'qituvchisi, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Nasiba SABIROVA, Xorazm VPYMO'MM "Tillarni o'qitish metodikasi" kafedrasi mudiri, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Tashkiliy qo'mita raisi:

B.ABDULLAYEV, UrDU rektori, fizika-matematika fanlari doktori.

Tashkiliy qo'mita raisi o'rinbosari:

Z.IBRAGIMOV, UrDU ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor, fizika-matematika fanlari bo'yicha falsafa doktori.

Tashkiliy qo'mita a'zolari:

D.G'ayipov, Filologiya fakulteti dekani, filologiya fanlari doktori, dotsent.

S.Matkarimova, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi mudiri, dotsent.

S.Sariyev, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari doktori.

A.Primov, O'zbek tilshunosligi kafedrasi mudiri, dotsent.

A.O'rozboyev, O'zbek tilshunosligi kafedrasi dotsenti, filologiya fanlari doktori.

B.Rahimova, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti, f.f.n.

M.Pirnazarova, O'zbek tili va adabiyoti kafedrasi dotsenti, f.f.n.

~ 3 ~

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alisher Navoiy. *Farhod va Shirin*. To'la asarlar to'plami. 10 jildlik. 6-jild. T.: O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi, G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 2012-yil
2. Alisher Navoiy. *Layli va Majnun*. To'la asarlar to'plami. 10 jildlik. 2-jild. T.: O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi, G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi. 2012-yil
3. Alisher Navoiy. *MAT*. 20 tomlik. 8-tom. Toshkent: Fan, 1992. 70-bet
4. Alisher Navoiy. *MAT*. 20 tomlik. 9-tom. Toshkent: Fan, 1992. 69-bet
5. Oybek Asarlar. 13-tom. Toshkent: FAN nashriyoti, 1979.
6. S.G'aniyeva. Alisher Navoiy. O'zbekiston: FAN nashriyoti, Toshkent: 1968-yil.-B.67.

HOFIZ XORAZMIY VA ALISHER NAVOIY IJODIY MEROSIDAGI MUSHTARAKLIK

XIV – XVI asr oralig'ida Xorazm, Movaraunnahr va Xurosonda yaratilgan arab, fors va qadimgi o'zbek tilidagi turli janr va har xil mavzudagi asarlar sharq xalqlari adabiyotida keng o'rin olgan an'anaviy obrazlar zaminida yuzaga keldi. Bu o'rinda Hofiz Xorazmiy ham Alisher Navoiy turkiy tilda shunday asarlar yozdiki, ularda devon tushunchasining, shu davr adabiyotidagi ilg'or an'analarning yangicha talqini va ravnaqi o'z aksini topdi. Murakkab janr turlarini zamonadosh o'quvchi zehni iladiqan devon tarzida yaratilishining qo'llab-quvvatlanishi turkiy adabiyotning yangidan oyoqqa turishi uchun ham zarur edi.

“Gul” madhiyasi xalq og'zaki ijodi asarlarida, yozma adabiyotda asosan muattar, rangin, betakror, e'zozli va nozik xilqat sifatida bayon etilgan. Sharq adabiy an'alariga asoslangan Hofiz Xorazmiy ijodida ham “gul” timsoli tasviri turli shakllarda o'rin olgan. Ko'proq ijodkor qalamga olgan “gul” go'zal aqlu kamolot va insonlarni rom etuchi tengsiz husnga ega ijobiy ayol obrazida ko'rinadi:

Jamolu husni so'zin so'rsangiz man aytayim,

Chu gul latofatu husnini andalib bilur.¹

Shuningdek, tengsiz husnga ega xotin-qizlar obrazi ko'proq folklorida ishlangan va “gul” so'zi shoirning falsafiy mushohadasining zamonasiga hos badiiy ifodasiga xizmat qilgan:

Yuzungni ko'rub so'zga kelurman,

Ore, gul aylar bulbulni go'yo.²

Hofiz Xorazmiy ijodida ham “gul” obrazi ko'p qirrali obraz bo'lib unda nozik tuyg'uni oshkora etish, ishq iztiroblarini boshqalarga sezdirish andishasizlik yoki hurmatsizlik sifatida talqin etiladi:

Bo'ston ichra gul yuzin ko'rsa,

Uyolib o'zini gulob aylar.³

¹Hofiz Xorazmiy devon, 1-kitob, T., 1981, 212-bet.

²Hofiz Xorazmiy, “Devon”, 1-kitob, T., 1981, 53-bet.

³Hofiz Xorazmiy, “Devon”, 1-kitob, T., 1981, 140-bet

Hofiz Xorazmiyning e'tibori va qarashi, misoli channagan inson uchun chanqog'ini qondirgan, endi uning makoni sahro bo'lsa ham rozi bo'lishga tayyor oshiqqa yo'naltirilgan bir sof, najotkor tuyg'u sifatida “gul” qiyosiy shaklda gavdalandiriladi:

Otashin obni keltir manga, ey so'fyo, sof,

Endikim gul yuzidin domani sahr'o xushdur.¹

Hofiz Xorazmiyning falsafiy mushohadasining yana bir jihati, badiiy ifodasi uchun quyidagi satrlarda yor – ma'shuqa “gul”ga, oshiq – “bulbul”ga qiyoslanganini anglash qiyin emas:

Rozin aytur yuzini ko'rgan aro oshiqi zor,

Qayda gul bo'lsa, bale, bulbuli go'yosi bor.²

Albatda, Alisher Navoiy ijodida ham go'zallik va sevgi bilan bog'liq, go'zal yor xatti-harakati, nozu jilvalari, uning ko'ngillarga yetkazgan latif tuyg'ulari mukammal ta'rifi topgan.

Alisher Navoiy ba'zi misralarida “gul” obrazini vafo, sadoqat, fidoyilik va boshqa shu kabi olijanob insoniy tuyg'ular bilan tasvirlagan. Misol tariqasida, vafo asosiga hattoki, pari va malaklarga ham qayrilib boqishdan orlanadigan, chin sevgi sohibi, yagona ishq, “gul” bilan yashashni anglash, sadoqat bilan qurilgan hayotning farog'ati bayon etiladi:

Kecha ulkim chirmanur bir gul bila, ne tong, agar

G'unchadek har subh o'lub xandon nashot izhori bor.³

Hofiz Xorazmiy va Alisher Navoiy ijodiy birligini anglash u qadar qiyin emas, meningcha, zotan bu ikki ijodkor ham bir-biriga yaqin hayotiy va ilohiy obrazlarga murojaat etishgan. Faqat shu narsa aniq: Hofiz Xorazmiy ijodi bizga bitta devon bilan ma'lum va endi o'rganishning yangi bosqichlariga qadam qo'yilmoqda. Albatta, Alisher Navoiy ijodi shu kungacha bizga ma'lum bo'lib kelgan. Zamonamizga hos o'rganilgan va o'rganilmoqda. Hozirgi zamon mushariysiga bizlar bu ikki ijodkorning qarashlari va falsafiy mushohadalarning naqadar teran bo'lganini ochib bermoqdamiz. Alisher Navoiy ijodi haqidagi fikrimizning davomi bo'lmish “gul” timsolida, u ayriliq, iztirob manzaralarini gavdalandiradi va shu orqali o'quvchiga yetkazadi:

Yo'q ajab bulbulg'a gul shavqidin o'lmoq zorkim,

Paradin o'q jismiga sonchilg'on adadsiz xori bor.⁴

Umuman olganda “gul” obrazi Navoiy g'azalining leksik tarkibi, ma'no va mazmun jihatidan qiyoslasak, Hofiz Xorazmiy g'azallari bilan musharaklik ko'zga tashlanadi. Har ikki ijodkor satrlarida badiiy fikrni hayotiy tafsillar bilan asostlash yo'lidan borganlar va bulbulning gulga bo'lgan muhabbatiga uning ahaydoliyigina emas, balki hamdardligiga ham oiddir. Gulga bulbulning

¹Hofiz Xorazmiy, “Devon”, 1-kitob, T., 1981, 98-bet

²Hofiz Xorazmiy, “Devon”, 1-kitob, T., 1981, 175-176 betlar

³Alisher Navoiy, “Navodir ush-shabob”, 181-g'azal, www.ziyouz.com kutubxonasi, 95-bet

⁴Alisher Navoiy, “Navodir ush-shabob”, 181-g'azal, www.ziyouz.com kutubxonasi, 95-bet

qarg'a tulkidan qutulish uchun ajoyib bir hiyla o'ylab topadi:

Tulkiga: - Ey, birodarjonim!

Sanga bo'lsun halol etu qonim.

Bu baytni o'kub, yegil go'shtim,

Bu vasiyatini sanga man qo'shtim:

"Bevatan, bego'ru kafan Qarg'a,

Laklaka yaxshilik edan Qarg'a" (29).

Tulki baytni takrorlayman deb og'iz ochishi bilan Qarg'a uchib ketadi, ertak ham shu bilan yakunlanadi:

Qarg'a maqsud-murodiga yetdi,

Hiylagar Tulki och qolub ketdi (29).

Rus va hind ertaklari yomonlikning yaxshilik ustidan g'alabasi bilan tugagan, hatto "Kalila va Dimna" ertagina: "... birovlariga yo'l ko'rsatib, o'zlarini falokadan qutqara olmaganlar..." deb nomlanishi ham shunga ishora kabi edi. Biroq, tadqiqotchilar ko'p bora ta'kidlaganidek, «ijodkor adabiy ertak ustida ishlaganida ertagona sujetga kelib chiqishi milliy va o'zga xalqlar folkloriga mansub bo'lgan turli-tuman motivlarni qo'shish bilan go'yoki xalq ertakchisining yo'lini takrorlaydi hamda uning qalami ostida nomilliy material sof milliy mohiyat kasb etadi» [7]. Avloniyni esa, ma'rifatparvar sifatida, asarning axloqiy-tarbiyaviy jihati ko'proq qiziqtiradi. Shu sababli ham uning adabiy ertagi tarjimadan ko'ra original asarga o'xshab ketgan. Ertakning asosiy o'ziga xosliklari, avvalo, bolalar adabiyotining deyarli barcha talablariga javob bera olishi bilan belgilanadi. Asar mazmuni juda qiziqarli va dinamik, yosh kitobxonni ertak oxirigacha hayajonda tutib tura oladi. She'rning vazni yengil va o'ynoqi, o'qilishi ravon, qo'fiyalari ham to'q va to'liq. Ertakning yana bir jihati tasvirlanayotgan hayvon va parrandalarning portret va xarakterlari ularning o'zaro suhbatlari, gap-so'zlari vositasida yaratilishi, ya'ni unda ta'rif o'rmini tasvir egallay boshlaganligida aks etadi. Chunonchi, tulki – ayyor; laylak – nodon, bo'shang; qarg'a – aqlli va tadbirkor. Yuqorida keltirilgan qarg'a va laylak suhbatini eslaylik. Laylakning bo'yi uzunligi, sovuqni yoqtirmasligi uning bosh tashqi belgilaridan. Avvalo, bolalarning o'zlari bosh tashqi belgilarni ajratib olishga usta bo'ladilar, shuningdek, bolalar ijodkorlari oldiga qo'yiladigan talablardan biri ham shunda aks etadi. Avloniy ushbu bosh tashqi belgilarni topib va o'rinda ishlata olgani esa uning va o'ziga xosliklarini kashf qilib borayotgan yosh o'zbek bolalar adabiyotining yutug'i sifatida baholanmog'i joiz. Zero, «ertakda to'g'ima qanchalik ko'p bo'lsa, uning asosi – ertak qahramonlarining xarakterlari, xatti-harakatlari va qilmishlari shunchalik darajada ishonarli bo'lishi kerak. Agar ertakda barcha narsa boshidan oxirigacha uydirmadan iborat bo'lsa, sizni undagi harqanday g'ayritabiiy mo'jiza va sehrli evrilishlar ham hayraiga solta olmaydi» [8].

~ 110 ~

Oshiq ma'shuqa vasli yo'lida qancha yelib yugurdim, boshim yurar yo'lining tuprog'iga aylansa ham mayli edi, lekin aksincha, uning ishqiy yo'lidagi harakatlarim sabab boshdan oyoq gunohga botdim deya yozg'iradi. Bu o'rinda tug'ilish ham Haq vasliga yetishish uchun bir safar va umri begunoh kechib o'tadigan banda bo'lmashini inobatga olib, ma'shuqani Alloh taolaga nisbat bersak ham xato emas.

G'azalning keyingi baytidan boshlab sa'j va mutanosib san'atining jilvakor na'munalari bo'y ko'rsatib boradi:

To'boda ichti ul sanam, to'mayg'a cho'mdi la'li ham,

Jonimda o'ldur dam-badam, bag'rimda qondur tah-batah.

Ma'shuqa boda ichsa oshiqning jonu tanida o't yonadi, ma'shuqaning mayga cho'mgan la'lini ko'rgan oshiqning bag'ri ham uning qizil lablaridek tah-batah qon. Zero, ma'shuqaning har bir harakati oshiq timsoliga ham ta'sir etishi bor gap. Va yana yer yuzidagi jamiyki yaratilgan Tangri taoloning tajallisi deydilar. Xuddi shunday fikr g'azalning keyingi baytida ham davom etadi:

Chun jilva bo'ldi yorg'a, aysh o'ldi joni zorg'a

Kim, ul qadu raforg'a jon gulshanidur jilvagah.

Yorning bir istagi tufayli bunyodga kelgan oshiq, yorni doimo o'zi tufatgan jon orasida saqlaydi. Bu o'rinda kitobat san'atining go'zal namunasiga duch kelamiz. Mumtoz adabiyotda yorning qaddi arab alifbosining ilk harfi "alif"ga qiyoslanadi va shoir bir tomondan alifning "jon" so'zida "jim" va "nun" harflari orasida kelishiga, yana bir tomondan alifning "Alloh" so'zining ham alif bilan boshlanishiga ishora qiladi. Endi g'azalning quyima ohangdor beshinchi baytiga nazar tashlasak:

Yuz ishva birla boqibon, jonimg'a o'lar yoqibon,

Lab tishlabon, ko'z qoqibon, tirgizdiyu o'lturdi, vah.

Tahlil ohangda havola.

Shu o'rinda bir fikr. Navoiy hazratning asarlari ko'plab jahon tillariga tarjima qilingan va qilmooqda. Bugun dunyo ahli Navoiy dahosini baland pardalarda e'tirof etmoqda. Lekin yuqoridagi kabi dilbar misralarning chinakam zavqini tuyish, o'ynoqi satrlarning jozibasidan to'liq bahramand bo'lish uchun faqat va faqat turkiy til sohibi bo'lish kerak deb o'ylayman. Navoiy hazratning SO'Z muhoratini anglay olish uchun ham dunyo ahli o'zbek tilini o'rgansa arziydi!

Biz amir Alisher Navoiyning dimiy mezonlarga asoslangan tartibli hayot tarzidan "Vaqfiya" asari va shoirning zamondoshlari tomonidan bitilgan ko'plab asarlar orqali boxabarmiz. Quyidagi bayt ana shu hayot tarzini nazmiy libosida ko'rinadi:

Umr o'tmakin andisha qil, davrong'a yo'qtur mehr—bil,

Ey shah, gadoniko'zgailkim, ne gadoqolur, ne shah.

Bu bayt ulug' Navoiygacha bo'lgan davr vakili Sharq ustozi Jaloliddin Rumi hazratlarining "Ey, ko'ngil, behuda g'am chekma, na bu dardlar qolgusi na bu umr" degan hikmatlarini yodga solsa, Navoiydan keyingi davrda hazratni o'ziga

~ 99 ~

REFERENCES:

1. Остин, Дж. "Слово как действие" / Дж. Остин // Новое в зарубежной лингвистике. - Вып. 17: Теория речевых актов. - М.: "Прогресс", 1986. - С. 22-129.
2. Searle, John R. *Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969.

Omon MATJON, O'zbekiston xalq shoiri

Ochil, ey gul, gul vaqting bo'ldi,
Uyg'on, ey dil, dil vaqting bo'ldi.

Yetar ming bir kecha ertagi,
Tong sirlarin bil, vaqting bo'ldi.

O'z haqqini bilmagan — quldir,
Shukr etgan ham qul, vaqting bo'ldi.

Noming aziz, o'zingga bek bo'ldi,
El bo'ldi, el vaqting bo'ldi.

Ogoh etar soatsiz qismat,
Harakating qil, vaqting bo'ldi.

Tilni qutqar tillar bandidan,
Tilga kirgin, til vaqting bo'ldi.

O'zbekiston, falak burjiga
Yuragangni il, vaqting bo'ldi.

~ 272 ~

REKTOR TABRIGI.....

I. Omon Matjon hayoti va ijodini o'rganish masalalari

Jabbor Eshonqulov. Omon Matjon ijodida folklor an'analari.....	4
Dilshod G'ayipov. Bu erk millatining yuragi erur.....	5
Marhabo Qo'chqorova. Omon Matjon she'riyatida muhabbat mavzusi.....	13
Nasiba Sabirova. Gulruxsor Sherjanova Omon Matjon ijodida tarixiy siymalar obrazlarining badiiy talqini.....	19
Ikromjon Habibjonov, Abdunazar Rahmonqulov. Omon Matjonning ohangrabo nazm-navolari talqini.....	23
Bekposhsha Rahimova. Omon Matjonning tarixiy xarakter yaratish mahorati.....	27
Manzura Pirnazarova. Omon Matjon ijodida tarixiy taqdir masalasi.....	30
Saida Kurbonova. Maqol, hikmatli so'z va iboralarning Omon Matjon ijodidagi badiiy ifodasi.....	36
Sarvar Atqanov. Omon Matjon she'riyatida vatan madhi borasida ayrim mulohazalar.....	39
Shahnoza Aqmanova. Omon Matjon asarlari nomlarining struktur tadqiqi.....	42
Xurshida Qodirova. Omon Matjon ijodida laqablar.....	46
Dilbarjon Allaberganova. Omon Matjon she'rilarida kontrast badiiy vosita sifatida.....	48
Navbahor Sadullayeva. Omon Matjon she'riyatidagi xorazm oraliq shevalariga xos ayrim dialektizmlar tahlili.....	52
Farog'at Otajonova. O'zbekiston xalq shoiri Omon Matjon ijodi haqida Jumagul Jumaboyevaning "El bilsa bo'ldi" nomli kitobi tahlili.....	54
Ozoda Ochilova. Tarixiy voqelik: badiiy talqin va mahorat.....	57
Xayrbayeva Muxlisa. Omon Matjon she'rilarida undalmalar.....	62

II. Mumtoz adabiyot: tahlil va talqin muammolari

Zebo Qobilova. Namuna Tursunova. Badiiyat durdonalari.....	66
Salomat Matkarimova. Xorazm shoirilari ijodida dostonnavislikdodoir Navoiy an'alarining tadrijiy takomili (Tabiiy ijodi misolida).....	70
Munisa Matkarimova. Hazrat Navoiy g'azallarida xavf maqomi talqini.....	75
Abdulla Xudoyberganov. Sulaymon Boqirg'oniy she'riyatida shariat ahkomlarining tavsif etilishi haqida ba'zi mulohazalar.....	79
Dilorom Qo'ziyeva. Ogahiy g'azallarida vara' maqomi talqini.....	81
Hulkar Ibragimova. "Gulshani davlat" asaridagi masnaviyalarda talme' san'atining qo'llanilishi.....	84
Sadoqat Otamuratova. Shermuhammad Munis she'riyatidagi obrazlar.....	87
Yulduz Egamberdiyeva. Navoiy dostonlaridagi Farhod va Majnun obrazlarining qiyosiy tipologiyasi.....	90
Shukurjon Kurbanova. Hofiz Xorazmiy va Alisher Navoiy.....	90

~ 273 ~

ijodiy merosidagi mushtaraklik.....	96
Sug'diyona Ergasheva. Muhabbat tarannumi.....	98
Dilnoza Xudayarova. Komil Xorazmiy she'riyatida ma'rifiy mavzu talqini.....	100
Zulfizar Abdullayeva. So'fi Olloyor ijodida an'ana va o'ziga xoslik ("Sabot ul-ojizin" asari misolida).....	104
III.XX asr va zamonaviy adabiyot: tahlil va talqin masalalari	
Rahmatilla Barakayev. Xalq og'zaki ijodi va o'zbek bolalar she'riyatining ilk qadamlari.....	108
Obidaxon Fayzullayeva. Zamonaviy she'riy turkumlarda lirik sujet masalasi.....	113
Rahimova Bekposhsha. Mahzun un chekadi nay yoralari.....	116
Nasiba Djumaniyazova, Iroda Qalandarova. Rahshona Ahmedova hikoyalari inson ruhiyati tasviri.....	120
Nasiba Djumaniyazova, Ra'no Quralova. Shukur Qurbon she'riyatida ona mavzusi.....	122
Saida Kurbanova. Shukrullo ijodining Turkiyada o'rganilishi.....	125
Zebo Saidjonova. "Ogahiy hayoti va ijodi manbalari" modulini o'qitishda konseptual jadval grafik organayzeridan foydalanish.....	128
Dilnoza To'rayeva. Yozuvchi psixiografiyasi va ijodiy laboratoriyasi.....	132
Nazokat Komilova. Isajon Sultonning "Avvalgilarga o'xshamas" qissasidagi Sulaymon, Nuh, Odam Ato, Ibrohim, Iso, Muso, Solih alayhissalomlar bilan bog'liq nuqtalar.....	135
Muyiba Otamuratova. Zamonaviy o'zbek she'riyatida ayol ruhiyati ifodasi (Zebo Mirzo ijodi misolida).....	144
Saodatjon Gulimmetova. Shahodat Isaxonovanning "Nodirayi davron" romanida tarixiy obraz va badiiy talqin.....	147
Sevara Bekchanova. Adabiy suhbatlarda modern va yangicha qarashlarga e'tiborning kuchayishi.....	150
Sohiba Yangiboyeva. Tohir Malikning "Falak" qissasida Qur'oni Karim o'ylari, hadislarining badiiy sintezi xususida.....	152
Nilufar Atajanova. Xorazmlik shoiralar she'riyatida qush obrazi talqini.....	156
Jahongir Normatov. Chingiz Aytmatov asarlarida dunyoning va urug'larning yaralishi bilan bog'liq sujetlarning o'rni.....	160
Durjonul Turdiyeva. Tohir Malikning "Shaytanat" asarida mavzu va g'oya mutanosibligi.....	164
Shahodat Isakjanova. Tirik kitoblar siymosi (Vahob shoir xotirasiga chizgilar).....	167
Gulnabar Qurbanbayeva. "Ko'priq" dostonida tarixiy shaxs obrazining badiiy talqini.....	170

~ 274 ~

Yulduz Xo'jayiyazova. Abdulla Qodiriy ijodi tanqidchi Umarali Normatov nigohida.....	174
Hilola Abduraimova, Musharraf Abduraimova. Shukur Xolmirzayev hikoyalari xarakterlar ruhiyatining badiiy talqinlari.....	177
Fazilat Masharipova. Shoyim Bo'tayevning qissanavislik mahorati.....	181
Farangiz Xidirova. Usmon Nosir ijodiga bir nazar.....	184
Maftuna Jumanazarova. To'ra Sulaymonning obraz yaratish mahorati.....	
Dilshoda Haqqulova. Adabiyotshunos olim Hamdam Abdullayevning biografi ma'lumotlarni tadqiq etishdagi izlanishlari.....	189
Hilola Safarboyeva. Nabi Jaloliddinning "Urush" hikoyasida mavzu-mundarija.....	193
Sitora Shirinova. O'zbek qissachiligida retrospektiva usulining qo'llanilishida ijodkor uslubi masalasi.....	196
Komila Yuldasheva. "Qahratonning achchiq azobi" taassuroti va adib mahorati.....	201
Lobar Ataxonova. Halima Ahmedova she'riyatida "ko'z" timsoli tasviri.....	203
Mahliyo Raximboyeva. Rauf Parfi lirikasida muz obrazi.....	206
IV. O'zbek tilshunosligining dolzarb masalalari	
Muxtor Mirzohmedov. Huquqiy atamalarining yasalishida metaforik motivatsiyaning mavqei.....	209
Ismoil Davlatov. Ona tili darsligi - ta'limning muhim vositasi.....	213
Umida Radiyapova. Eski o'zbek tili diniy leksikasi tadqiqida "I lahjatu-l-lug'ot".....	
Shahnoza Alimova, Ozoda Eshchanova. Xorazm qipchoq shevalarida shaxs va qavm-qarindoshlik tushunchalarini ifodalovchi so'zlar tahlili.....	213
Adolat Allaberganova. Mutrib Xonaxarob she'riyatida publitsistik uslub ifodasi.....	221
Xosiyat Baymuratova. "Firdavs-ul iqbol" asaridagi ayrim yasama strukturali atqoli otlarning tarkibiy tahlili.....	223
Gul Ro'zimova. Xorazm shevalaridagi ayrim qarindoshlik terminlarining shakli ko'rinishlari.....	225
Gul Qodirova. Antroponimik indikatorlarning leksik-semantik guruhlari.....	228
Ro'zgul Jumaniyazova. Muhammad Rahimxon Feruz "Devon" idagi arabiy qatlarga mansub leksikalar xususida ba'zi mulohazalar.....	231
Mehriniso Atabayeva. Xorazm shevalaridagi bo'yin va ko'krak taqinchoqlari atamalarining leksik xususiyatlari.....	235
V. O'zbek va jahon filologiyasi: hamkorlik yo'lida	
~ 275 ~	

<i>Almaz Ulviy Binnatova. Mutafakkir allomaga ehtirom.....</i>	238
<i>Baxtiyor Fayzulloyev. Xo'jandda navoiyshunoslik.....</i>	241
<i>Mavlonberdi Suyunov. Talmih va unga yondosh she'riy san'atlar.....</i>	249
<i>Абдуллоев Ромизшон. «Насим-ул-хулд»-и Алишер Навоӣ ва муқоссаи онҳо «Миръот-ус-сафо»-и Ҳокони шарвонӣ.....</i>	253
<i>Махмудио Махмудио. Образ представителей искусства и Ремесла в антологиях и исторических произведениях XVI века.....</i>	260
<i>Davlat Rajmatov. Navoiy tatabbularida fors-tojik shoiriari an'analari.....</i>	266
<i>Rokhatov Abidova. Peculiarities of the speech act of gratitude.....</i>	269
<i>Omon Matjon. Ochil, ey gul, gul vaqting bo'ldi.....</i>	272

Ilmiy nashr.

O'zbekiston xalq shoiri, Hamza nomidagi O'zbekiston davlat mukofoti sovrindori Omon Matjon tavalludining 80 yilligi munosabati bilan o'tkazilayotgan "O'zbek filologiyasining dolzarb muammolari" mavzusidagi respublika III an'anaviy ilmiy-amaliy anjumani materiallari (17-mart, 2023-yil, Urganch).

Muharrir: Erpo'lat BAXT.

Musahhlil: Qurbonbika O'ROZMETOVA.

Sahifalovchi: YERMATOV.

Texnik muharrir: N.ERGASHYEVA.

Guvohnoma: 841526. Tasdiqnoma: 8518. Bosishga ruxsat qilindi: 3.04.2023-yil. Bichimi: 60x84 1/16. «Times new roman» garniturasi. Hajmi: 3bosma taboq. Adadi: 100 nusxa. Buyurtma: №12. Bahosi: shartnomaga muvofiq. O'puzunagi makem «Xorazm nashr matbaa» korxonasida tayyorlandi va chop qilindi.

Nashriyot manzili:

Xorazm viloyati, Urganch shahri, Al-Xorazmiy ko'chasi,
23-uy. Telefon: 93 090 41 04.

Bosmaxona manzili:

Urganch shahri, Islom Karimov ko'chasi 16-uy.